Regels als bedoeld in artikel 13 van de Erfgoedverordening Sittard-Geleen voor beschermde begraafplaats Papenhoven (GM241).

De verbodsbepalingen als bedoeld in artikel 9, tweede lid van de Erfgoedverordening Sittard-Geleen is niet van toepassing op het wijzigen en verwijderen van grafmonumenten op de begraafplaats Papenhoven (gemeentelijk monument nr. GM241) mits wordt voldaan aan de onderstaande regels.

Artikel 1 Uitgangspunten

1. Deze regels hebben met name betrekking op monumentale graven, het monumentaal grafvak A ten zuiden van de kapel en het beeldondersteunende grafvak B ten noorden van de kapel, zoals aangegeven op de bijgevoegde advieskaart die onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van deze regels.
2. In vak A bevinden zich vele waardevolle graven en graftekens, overwegend uitgevoerd in hardsteen. Deze graven en graftekens zijn gewaardeerd en gecategoriseerd, waarbij de onderstaande uitgangspunten gelden:
   a. **Monumentaal:**
      De grafbedekking van dit graf moet zoveel mogelijk in de bestaande toestand in stand worden gehouden, geconserveerd en indien nodig gerestaureerd. Hergebruik van graf en grafbedekking is mogelijk, voor zover dit staat aangegeven in de catalogus die onderdeel uitmaakt van de redengevende beschrijvingen.
   b. **Beeld Ondersteunend:**
      Zoals de naam zegt ondersteunen deze grafmonumenten het historische beeld van grafvak A. Hergebruik van dit graf en grafbedekking zijn mogelijk, maar niet noodzakelijk. Bij vernieuwing van de grafrechten mag hier nieuwe (eigentijdse) grafbedekking worden toegepast, mits deze ondersteunend is aan het historische ensemble.
   c. **Indifferent:**
      Het graf en de grafbedekking hebben geen bijzondere waarde. Ter versterking van het karakteristieke beeld en het historisch waardevolle gravenensemble in vak A mag bij vernieuwing van de grafrechten enkel nieuwe (eigentijdse) grafbedekking worden toegepast, mits deze ondersteunend is aan het historische ensemble.
   d. **Afwijkende vormgeving/materiaal:**
      Dit graf wijkt, vanwege de vormgeving en/of het materiaalgebruik, af van het historische ensemble. Het graf en gedenkteken worden gedoogd totdat de grafrechten verlopen, waarna de grafbedekking wordt verwijderd. Bij vernieuwing van de grafrechten mag hier nieuwe (eigentijdse) grafbedekking worden toegepast, mits deze ondersteunend is aan het historische ensemble.
3. In vak B staat een fors aantal markante graftekens (veelal met kruisen) uit de late jaren 50, 60 en 70 van de vorige eeuw. Hiertussen bevinden zich een groot aantal grafmonumenten, die zijn uitgevoerd in gepolijst graniet. Vak B is beeld-ondersteunend aan vak A doordat in vak B eveneens een aantal rijzige grafmonumenten aanwezig zijn met een verticaal karakter. De materialisering en vormgeving is hier minder van belang.
4. Betreffende vakken en grafmonumenten zijn aangegeven op de bij deze regels behorende
   advieskaart, welke onlosmakelijk deel uit maakt van deze regels.

Artikel 2 Hergebruik van monumentale graven en gedenktekens in vak A

1. Voor wat betreft het hergebruik van monumentale graven wordt onderscheid gemaakt tussen:
   a. Graven waarin historisch belangrijke personen zijn begraven;
      Deze graven mogen niet worden hergebruikt. Het betreft o.a. graven van burgemeesters, pastoors, verzetstrijders etc.

b. *Omvangrijke familiegraven;*
   In familiegraven mogen naast familieleden ook andere overleden worden bijgezet, mits het karakter en de identiteit van het familiegraf niet wordt aangetast. Dit geldt ook wanneer hier historisch belangrijke personen in zijn begraven.
c. *Overige monumentale grafmonumenten;*
   Deze grafmonumenten mogen, met in achtneming van de bepalingen in lid 3 t/m 5 van dit artikel, worden hergebruikt.

2. Hergebruik van een graf kan niet los worden gezien van de oorspronkelijke identiteit; daarom dient het gedenkteken een dubbele identiteit weer te geven.
3. Gedenktekens (grafmonument met tekst en tekens) blijven zoveel als mogelijk in de oorspronkelijke staat gehandhaafd.
   a. Het verticale gedenkteken staat in deze voor de oorspronkelijke identiteit en blijft met namen, tekst en tekens gehandhaafd. Dit gedeelte mag worden geconserveerd en gerestaureerd, maar niet worden gewijzigd. In geval van een bijzetting, mogen het verticale en horizontale gedenkteken tijdelijk en zorgvuldig worden verwijderd. Het gedenkteken dient hiervoor te worden gedemonteerd en in afzonderlijke delen te worden ingepakt, zodat geen breuken ontstaan. Bij herplaatsing dienen nieuwe verbindingen te worden voorzien van roestvaste doken.
   b. Het horizontale gedenkteken biedt ruimte voor een nieuwe identiteit (met tekst en tekens); hier is ruimte voor een bijpassende hardstenen gedenkplaat met tekst en tekens. Dit gedeelte mag worden vernieuwd, mits het bestaande karakter gehandhaafd blijft. Het liggende deel dient in elk geval te worden voorzien van hardstenen banden. Het grafvlak tussen de hardstenen banden kan worden opgevuld met antracietkleurige gravel en/of een passende beplanting.
4. Het restaureren en reinigen van graftekens dient te geschieden volgens de “Nadere richtlijnen voor onderhoud en restauratie van waardevolle grafmonumenten voor de RK begraafplaats van Papenhoven”, welke als bijlage aan deze regels zijn toegevoegd.
5. Het ontwerp- en restauratieplan voor hergebruik van een waardevol graf- en gedenkteken moet vooraf worden goedgekeurd door het parochiebestuur, waarbij wordt getoetst aan de uitgangspunten in deze regels. Desgewenst kan advies worden gevraagd aan de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK).

Artikel 3 Nieuwe graven in het monumentale grafvak A:

1. Na het verlopen van de grafrechten kunnen in Vak A, de bestaande graven opnieuw worden uitgegeven. Het is wenselijk om de beeldondersteunende grafmonumenten te restaureren en te conserveren; afwijkende en neutrale grafbedekkingen dienen te worden vervangen. Her uitgifte geschiedt altijd in overleg, binnen de regels en afgestemd op de wensen van de nabestaanden.
2. Nieuwe graftekens dienen wat betreft kwaliteit, afmetingen, vormgeving en materiaal aan te sluiten op hun omgeving, met een eigentijdse vormgeving en detaillering; minimaal beeldondersteunend aan het historische ensemble. De karakteristiek van het monumentale grafvak A wordt vooral gevormd door het rijzige verticale karakter van de grafmonumenten. Om deze reden moeten verticale onderdelen van grafmonumenten een minimale hoogte hebben van 1,30 meter.
3. Uitgangspunt voor de materialisatie is het gebruik van grof gezoete of geschuurde hardsteen. Andere natuursteen is toelaatbaar, mits deze hierop aansluit wat betreft omvang uitstraling, afwerking, kleur en textuur. De verschillende onderdelen worden met roestvaste doken en een geschikte lijm aan elkaar verankerd.
4. Het verticale gedenkteken biedt ruimte voor de (nieuwe) identiteit (namen, tekst, symbooltekens verdiept, of verdiept verhoogd); inschilderen van tekst of symbolen met een duurzame verf is toegestaan. Opzetletters etc. passen niet op dit deel van de begraafplaats en zijn niet toegestaan.
5. Het horizontale deel wordt bedekt met een natuurstenen afdekplaat, of omrand met natuursteen banden, ingevuld met antracietkleurige gravel en/of passende beplanting.

6. Het ontwerp voor ieder nieuw graf- en gedenkteken moet vooraf worden goedgekeurd door het parochiebestuur, waarbij wordt getoetst aan de uitgangspunten in deze regels. Desgewenst kan advies worden gevraagd aan de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK).

Artikel 5 Graven binnen het beeldondersteunend grafveld van vak B

1. De karakteristiek van het beeldondersteunende grafvak B wordt vooral gevormd door het rijzige verticale karakter van de grafmonumenten.
2. Het is wenselijk om de markante grafmonumenten uit de late jaren 50, 60 en 70 van de vorige eeuw te behouden en opnieuw te gebruiken. Voor hergebruik van deze grafmonumenten gelden dezelfde regels als in artikel 2 lid 2 t/m 5.
3. Voor nieuwe graven geldt dat het karakter van het grafveld moet worden behouden en versterkt. Om deze reden moeten verticale onderdelen van nieuwe grafmonumenten een minimale hoogte hebben van 1,30 meter.
4. Nieuwe grafzerken zijn incidenteel toelaatbaar, mits deze het beeldondersteunende karakter niet verstoren. Bij zerken wordt de identiteit van de overledenen in de dekplaat gegraveerd.
5. Voor nieuwe graven gelden geen voorschriften voor wat betreft vormgeving en materialisering. Nieuwe grafbedekking wordt bij voorkeur niet historiserend uitgevoerd, maar in een eigentijdse vormgeving en detaillering. Voor wat betreft het materiaalgebruik gaat de voorkeur uit naar de toepassing van grof gezoete of geschuurde hardsteen of andere natuursteen met een gelijk uitstraling, afwerking, kleur en textuur. Dit is vooral wenselijk voor de graven die zijn gelegen tegen het middenpad.
6. Het ontwerp voor nieuwe en hergebruikte graf- en gedenktekens moet vooraf worden goedgekeurd door het parochiebestuur, waarbij wordt getoetst aan de uitgangspunten in deze regels. Desgewenst kan advies worden gevraagd aan de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK).

Artikel 6 Overige graven

1. Voor een grafmonument of gedenkteken dat is aangeduid als “monumentaal” en is gelegen buiten het monumentaal grafveld in vak A gelden dezelfde regels als in artikel 2.
2. Voor de overige grafmonumenten die zijn gelegen binnen het beschermde gedeelte van de begraafplaats maar buiten het monumentaal grafveld in Vak A en buiten het beeldondersteunend grafveld van vak B gelden geen bijzondere voorschriften op grond van de Erfgoedverordening Sittard-Geleen.

Artikel 7 Archeologie

Bij begravingen binnen de contouren van de voormalige kerk, die met paarse stippellijn is aangegeven op de advieskaart die behoort bij deze regels, kunnen mogelijk op archeologische resten van de voormalige kerk worden aangetroffen. Het is wenselijk om deze archeologische resten te behouden.
Indien dit niet mogelijk is dienen de resten in overleg met de gemeente te worden gefotografeerd en gedocumenteerd alvorens deze worden verwijderd.

Artikel 8 Aanhalingstitel, inwerkingtreding

1. Deze regeling kan worden aangehaald als: “De regels voor de beschermde begraafplaats Papenhoven (GM241)”, als bedoeld in artikel 13 van de Erfgoedverordening Sittard-Geleen 2012.
2. Deze regeling treedt in werking op de dag volgende op de dag van haar bekendmaking.

Bijlagen:

- Nadere richtlijnen voor onderhoud en restauratie van waardevolle grafmonumenten
- Advieskaart

Nadere richtlijnen voor onderhoud en restauratie van waardevolle grafmonumenten voor de RK-begraafplaats Papenhoven

1. Algemeen

De RK-begraafplaats Papenhoven vertegenwoordigt grote historische waarde en geniet bescherming op grond van de Erfgoedverordening 2012 Sittard-Geleen. Voor het behoud van de technische en monumentale kwaliteiten van gedenktekens zijn navolgende richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen bewaken de monumentale en bouwkundige kwaliteit en zijn gebaseerd op twee beginselen van de monumentenzorg te weten: 'behoud gaat voor vernieuwen' en 'de bouwgeschiedenis eerbiedigen'.

1.1. Gebruik

De inventarisatie, waardering, nadere regels en richtlijnen zijn opgesteld door en in overleg met het Kerkbestuur en de Werkgroep behoud monumentale waarden begraafplaats Papenhoven en vormen een praktische leidraad voor de planbeoordeling en uitvoering van restauratiewerkzaamheden gericht op behoud (incl. kapel, ommuring en lijkenhuisje). Zolang er geen historische onderdelen geschonden worden en de wijzigingen technisch, fysisch en chemisch verenigbaar zijn met de gedenktekens en bebouwing, zijn uitspraken hierover niet noodzakelijk.

1.2. Behoud gaat voor vernieuwen

De historische materialen, structuren, constructiewijzen en vormgeving en opschrift, vertegenwoordigen een belangrijke monumentale en historische waarde. Deze waarde dient zoveel mogelijk te worden gerespecteerd, opdat de geschiedenis van een graf afleesbaar blijft. De tand des tijds mag dus zeker zichtbaar zijn. Door vervanging gaat deze afleesbaarheid voorgoed verloren.
Onderdelen of elementen mogen niet worden vervangen als herstel mogelijk is. Indien een onderdeel of element, ondanks kwaliteitsverlies, zijn functie nog vervult, is vervanging geen optie. Indien een toevoeging nodig is om een onderdeel of element naar behoren te laten functioneren is dit te prevaleren boven een volledig nieuw onderdeel of element.

1.3. Bouwgeschiedenis eerbiedigen

Een graf ontleent veelal zijn waarde aan de geschiedenis. Door reconstructie kan deze afleesbaarheid worden verstoord. In een reconstructie wordt weliswaar getracht een historisch beeld op te roepen, maar daarvoor moeten vaak historisch waardevolle onderdelen wijken.

1.4. Nieuw toe te passen materialen moeten verenigbaar zijn met de bestaande materialen

Historische materiaaltoepassingen en/of constructiewijzen zijn niet altijd verenigbaar met de hedendaagse bouwmaterialen of constructiewijzen. Zij kunnen fysische en/of chemische reacties veroorzaken die schade toebrengen aan het graf. De toe te passen technieken mogen geen mechanische, fysische of chemische schade toebrengen aan een monument. Vernieuwen met oude materialen blijft vernieuwen. Hergebruik van historische bouwmaterialen verdient echter wel de voorkeur. Noviteiten mogen niet zonder meer toegepast worden bij een graf. Materialen of technieken moeten hun toepasbaarheid door attest of ervaring aantonen.

2. Gedenktekens

De uiterlijke kwaliteiten en technische staat van een gedenkteken zijn van groot belang voor de historische waarde en de beleving van een graf. Een zorgvuldige en terughoudende omgang met het gedenkteken is derhalve een voorwaarde. Onzorgvuldig omgaan met het gedenkteken leidt tot onherstelbare beschadiging. Materiaaltoepassing, patina, textuur, vorm en uiterlijk, vormen een wezenlijk bestanddeel van de historische waarde van een gedenkteken. Conservering van het bestaande gedenkteken dient derhalve het uitgangspunt te zijn.

2.1. **Reiniging**

Bij de reiniging wordt een gedenkteken in fysieke en esthetische zin gewijzigd. Reinigen van gedenkteken is derhalve ongewenst, tenzij de verontreiniging (organisch of chemisch) schade kan veroorzaken aan het gedenkteken of dermate vuil is dat de architectonische expressie volledig verloren is gegaan.

- In het droge seizoen afborstelen met een z.g. wortelborstel; een metalen borstel is niet toegestaan.
- In vochtige perioden afwassen met veel water en groene zeep, of biologische middel om groene aanslag en mos verwijderd zonder dat de natuurlijke bescherming (patinalaag) wordt aangetast.

2.2. **Natuursteen (schade)**

Indien schade aan natuursteen verdere schade aan het gedenkteken tot gevolg heeft, dient de steen met een daartoe geëigende reparatiemortel gerepareerd te worden. Hierbij mag de reparatieplek geen grotere omvang hebben dan 10 cm^3. In geval van ernstige schade dan wel verwering (meer dan 10 cm^3) is inboeten van een nieuw stuk natuursteen van dezelfde soort, kleur en afwerking toegestaan. Natuursteen mag pas vervangen worden als herstel niet mogelijk is. Ernstig aangetaste natuurstenen elementen waarvan het materiaalverlies door verwering meer dan 10% is ten opzichte van het oorspronkelijke element, mogen vervangen worden door een kopie van dezelfde steensoort. Voor ornamenten kan, indien de expressie volledig verloren is gegaan, het element vervangen worden door een kopie in dezelfde steensoort. Indien een natuursteensoort niet meer voorradig is, kan een alternatieve steensoort of reparatiemethode worden gezocht. Beide situaties alleen in overleg met de parochie.

Consolidatie van natuurstenen onderdelen met een acrylhars is alleen toegestaan als reguliere reparatiemethoden geen oplossing bieden en de dampdichtheid van de behandelde onderdelen geen schade bij het monument kunnen veroorzaken. De methode is alleen toe te passen met toestemming van de parochie. Nieuw aan te brengen natuursteen dient eenzelfde afwerking te krijgen als in de bestaande situatie.

2.3. **Fundering**

Een gedenkteken mag slechts worden voorzien van een nieuwe fundering als de oorspronkelijke fundering aantoonbaar slecht en/of overbelast is. Het gedenkteken kan worden voorzien van nieuwe fundering zonder behoud van de oude fundering.

2.4. **Constructieve onderdelen**

Herstel van de bestaande constructie is het uitgangspunt. Indien de bestaande constructie niet toereikend is, dienen noodzakelijke versterkingen of stabiliteits-voorzieningen in beginsel een reversibele toevoeging te zijn. Aanpassingen aan een gedenkteken mogen in geen geval een wijziging of aantasting van de constructie tot gevolg hebben.